

PAKKAA ja päihdetilannekysely

**KESÄLLÄ JANON
SAMMUTTAA
ALKOHOLITON
VAIHTOEHTO.**

PAKKA **KASTE**
Paikallista alkoholipolitiikkaa

Helena Törmi

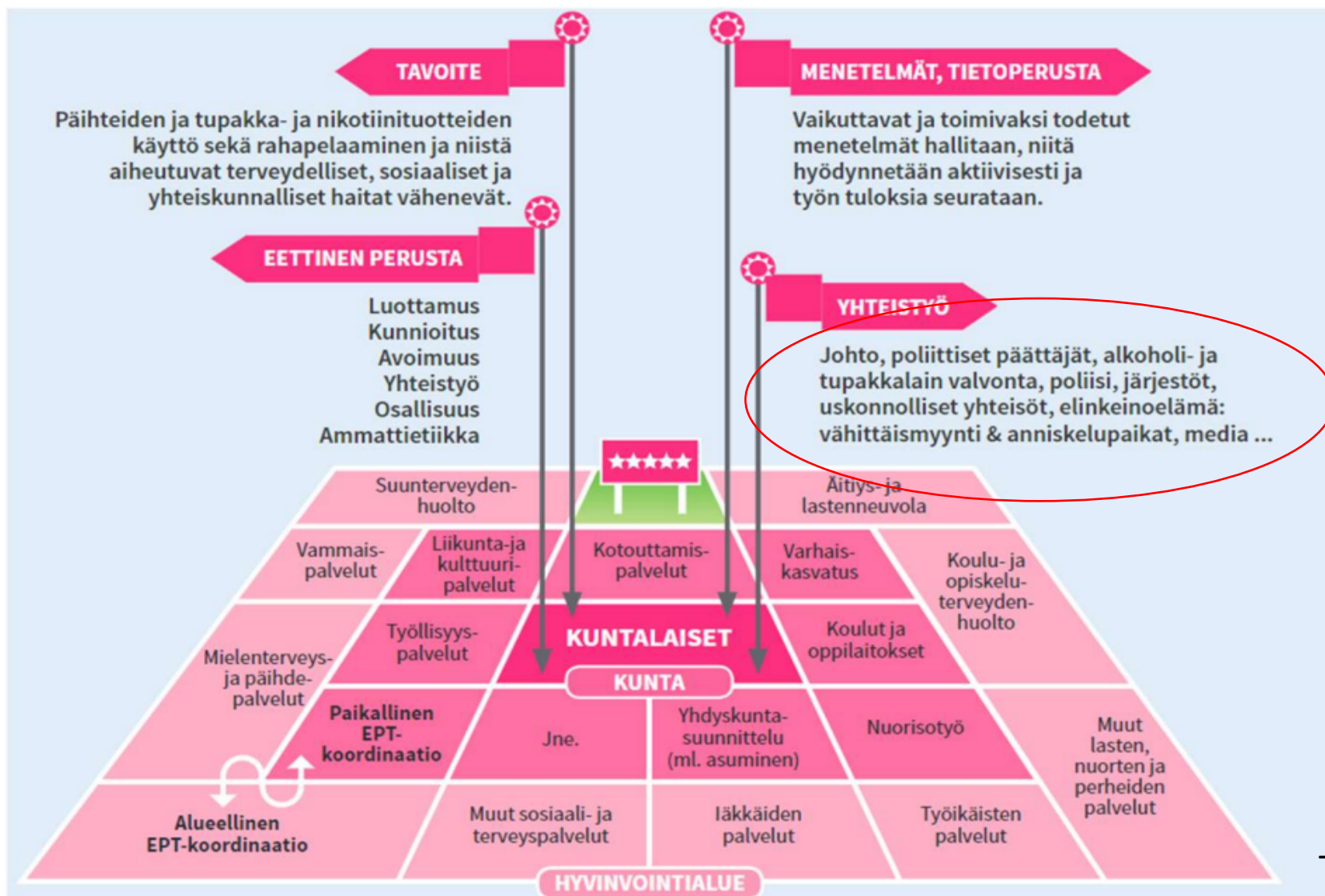
Ehkäisevän mielenterveys- ja
päihdetyön koordinaattori

PSSHP/ HYTE- tiimi

Kunta ja hyvinvointialue

- Seuraa päihdeoloja alueittain ja väestöryhmittäin ja tiedottaa niistä;
- Tarjoaa tietoa päihde-, nikotiini- ja rahapelihaitoista ja niiden vähentämisestä yksityisille henkilöille ja koko väestölle;
- Lisää ja tukee ehkäisevän päihdetyön osaamista kaikissa tehtävissä;
- Esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia kunta- ja aluehallinnossa (kunnassa erityisesti sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa sekä elinkeinotoimessa);
- Sovittaa yhteen työtä kunnan ja hyvinvointialueen välillä, sekä poliisin, alkoholi- ja tupakkalain valvonnan, elinkeinoelämän ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- Edistää asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia päihteiden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi.

Toimijoita on paljoin – kaikilla yhteinen maali

Pohjois-Savon alueen PAKKA- tarjontaryhmän perustaminen kevät 2022

- Seudulliset PAKKA -ryhmät
  - Kuopio-Siilinjärvi- PAKKA- tarjontaryhmä (kutsuttuna Tuusniemi ja Kaavi)
  - Varkauden, Joroisten ja Leppävirran PAKKA- tarjonta ryhmä
  - Ylä- Savon PAKKA = Iisalmi, Sonkajärvi, Vieremä, Kiuruvesi (kutsuttuna Rautavaara)
- Muissa kunnissa mahdollisuus toteuttaa PAKKA-toimintamallin mukaista toimintaa, vaikka ei ainakaan vielä tarjontaryhmää/ siihen kuulumista

Pohjois-Savon PAKKA- tarjontaryhmä

- Kokous 2-3vuodessa /tarpeen mukaan.
- Ryhmä avoin kaikille elinkeinoharjoittajille ja valvoville viranomaisille sekä muille PAKKA- toimijoille
- Kutsutaan kaikki kuntien EPT- yhdyshenkilöt /- koordinaattorit
- Puheenjohtaja vaihtuu vuoden välein: Kuopio ja sihteeri, HYTE- tiimi
- Ryhmässä sovitaan isommat toiminnat:
  - esim. päihdetilannekysely, ostokokeet, yhteiset kampanjat
  - vaihdetaan kuulumiset ja käytäntöjä
  - käsitellään yhteistä viestintä (viestintäsuunnitelma)
- Pohjois-Savon PAKKA- tarjontaryhmän asiat **vietään seudullisiin PAKKA- tarjontaryhmiin** ja niissä mietitään myös mahdollisia **omia paikallisia tarpeita** ja toimintoja.
  - Tärkeä säilyttää myös ”paikallisuus” tarjontaan liittyvissä keskusteluissa.
- **Kuntien monialaiset EPT- ryhmät** toimivat PAKKA- toiminnan [kysyntäryhminä](#), joiden vastuulla on muu EPT:n kokonaisuus kunnassa sekä tarjontaryhmän toiminnan jalkauttaminen
- Myös kunnan EPT- kysyntäryhmä (=kunnan EPT- ryhmä) voi muuntua määräajoin PAKKA- tarjontaryhmäksi, jolloin paikallinen elinkeino mukana

valvovat viranomiset asiasta/tarpeesta riippuen.

Kunnan sitoutuminen ja viestintä

- Suositetaan, että kaikki uudet toimijat veisivät asian kunnan HYTE- ryhmään (Pohjois-Savon PAKKA- tarjontaryhmä, ainakin pöytäkirja)
- Asian tiedottaminen kunnan sisällä (EPT-vastuutaho, hallitus/ valtuusto).
- Huomio: kunnan hyvinvointisuunnitelmassa PAKKA- toimintamalli kirjattuna
- Helena Törmiä voi pyytää mukaan tiedottamiseen kunnassa
- Muut tiedottaminen PAKKA- toimintamallista / kuntalaiset

Pakka-käytäntöjä ja työkaluja

Ostokokeet	Ikävalvonnan tason selvittäminen vähittäismyyntipaikoista tai ravintoloista.
Asiakasarviointit	Asiakaskokemusten kartoittaminen alueen ravintoloista, esim. viihtyvyys ja vastuullisuus.
Vastuullisuuskoulutukset	Anniskeluun ja myyntiin liittyvien ongelmien ratkaisemista ja vastuullisen toiminnan kehittämistä.
FestariPakka	Vastuulliseen festarikäyntiin kannustava sekä ennakointia ja yhteistyötä korostava toimintamalli suuriin yleisötapahtumiin ja juhliin.
Lupalausunto	Kunnan ja kuntalaisten mahdollisuus vaikuttaa paikallisten anniskelulupien myöntämiseen.
Päihdetilannekyselyt	Asukkaiden näkemys alueensa päihdetilanteesta sekä tehdystä työstä.
Vastuullisen anniskelun omavalvonta	Ravintoloiden aktivointi huomioimaan ja kehittämään toimintansa vastuullisuutta omavalvonnan keinoin.
Yhteistyöfoorumi	Elinkeinon ja viranomaisten yhteistyötilaisuus.
Kansalaisfoorumi	Kuntalaisten säännöllinen keskustelutilaisuus ajankohtaisesta tilanteesta liittyen alkoholiin, tupakka- ja nikotiinituotteisiin sekä rahapelaamiseen.
Pakka-info	Suunniteltu viestintä: tiedotteet ja tietoiskut.
Pakka-kehittäjäverkosto	Kansallinen kehittäjäverkosto, joka kokoaa paikallisia ja alueellisia Pakka-toimijoita ja viranomaisia vertaiskehittämisen äärelle.

- **Kampanjat: Älä välitä alkoholia- kampanja** toukokuu 2022 ja jatkuu alkusyyskuu 2022
  - Yhteinen viesti Wilma -viesti koulun kautta vanhemmille.
  - Älä välitä- kampanja /videot
  - Oppitunnit/vanhempainillat?
- ❖ **Lapsi lasin takana** jatkuu, kiinnittäen huomion siihen, että aikuiset huomioivat lasten tilanteen käyttäessään alkoholia. Some kampanja, joka jatkuu läpi vuoden keskittyen juhlapyhiin, mutta myös arkiviikonloppua koskeva video. **Uusi videon nosto vko 35- 36**
- **Ostokokeet:** Keväällä 2023
  - Oppilaitosyhteistyö
    - alkoholi, tupakka, raha- arvat, pelikoneet

Päihdetilannekysely/Pohjois-Savo 2022 syksy

- Edellinen kysely toteutettiin 2019- 2020
- Kuopio ja Siilinjärvi toteuttivat kyselyn lähes saman sisältöisenä kevään 2019 aikana.
- **Jakelukanavat:**
  - mm. kunnan sivut
  - peruskoulussa Wilman kautta huoltajille
  - koululaiset ja opiskelijat täyttivät kyselyn oppitunneilla
  - paikallislehdessä tieto kyselystä/linkki
  - Some
  - paperisia kyselylomakkeita saatavilla esim. kunnantalo/kirjasto
  - Mikä muu?
- Kyselyyn vastasi koko Pohjois-Savon alueella **3191** asukasta

Päihdetilannekysely/PAKKA- toimintamalli

- Kyselyllä kartoitetaan asukkaiden alkoholiin, tupakka- ja nikotiinituotteisiin (savukkeet, nuuska, sähkösavuke) ja rahapeleihin sekä kannabistuotteisiin liittyviä näkemyksiä ja mielipiteitä. Erityisesti ollaan kiinnostuneita alaikäisten päihteiden käytön ilmiöstä.
- Kyselyn avulla halutaan selvittää, millaiset asiat olisivat asukkaiden mielestä kaikkein tärkeimpiä toiminnan kohteita ja millaisia keinoja pidetään hyvinä.
- Päihdetilannekysely on kehitetty Pakka- toimintamallissa, jossa kiinnitetään erityisesti huomio tilanteisiin, joissa alkoholi, tupakka ja rahapelit ovat alaikäisten saatavilla ja joissa alkoholia myydään tai anniskellaan päihtyneille tai alaikäisille.
- Toimintamallilla pyritään muuttamaan nuorten aikuisten juomatapoja siistimmäksi ja tukemaan alaikäisten raittiuden yleistymistä sekä tuetaan aikuisten vastuuta alaikäisten päihteettömyydestä.
- Paikalliseen ehkäisevään päihdetyöhön saadaan lisää vaikuttavuutta, kun kysynnän ehkäisyä käyttäviä menetelmiä, valistusta ja koulutusta, täydennetään saatavuuden ehkäisyllä yhteistyössä kauppojen, kioskien, huoltoasemien ja ravintoloiden kanssa.
- Pakka toimintamallissa on päihdetilannekyselyn lisäksi myös muita toimintoja.
- <https://thl.fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeyto/verkko-pakka-ehkaisevaan-paihdeytohon>

Päihdetilannekysely on jo interventio!

- Tulokset käsitellään tarjontaryhmässä
  - Harkitusti kunnan EPT ja HYTE-ryhmissä, esillä valtuusto / EPT- vastuullinen toimielin
  - Kunnan päihdetilanne Hyvinvointikertomus/-suunnitelma
Tavoitteet/ toimenpiteet/ arviointia (EPT)
  - Kuntalaisten osallistaminen PAKKA- toimintaan
Mieli-pide / tieto / ehdotukset toimenpiteiksi
Osallistuminen esim. kontrolliin / välittäminen tai papereiden kysyminen
- Palaute kyselyn tuloksista myös kuntalaisille: Median kautta, kunnan oma viestintä, päihdefoorumi, koulut/oppilaitokset, vanhempainillat

Mitä muuta?

SELVÄSTI HYVÄ ILTA!

Vinkkejä onnistuneeseen ravintolailtaan

UNOHDA POHJAT

Onnistunut ilta
alkaa ravintolasta.

TULE AJOISSA

Aikainen lintu
madon nappaa!

NAUTI ELÄMYKSISTÄ

Maistele uusia makuja –
kokeile kohtuudella!

POISTU AJOISSA

Lähde kotiin
ennen henkilö-
kuntaa.

Vastaa kyselyyn
ja osallistu lahjakortin
arvontaan osoitteessa
www.porinpakka.fi

PAKKA
Paikallista alkoholipolitiikkaa

 KASTE

KKKA
alkoholipolitiikkaa

Selvästi hyvä
ilta! Porin
keskustan
ravintoloissa
2011

Lapsi lasin takana

Huomaatko?

Aikuisen alkoholin käyttö voi aiheuttaa lapselle turvattomuuden tunnetta.

Kampanjassa mukana olevat tahot haluavat nostaa esille, että aikuisen alkoholin käyttö voi aiheuttaa lapselle turvattomuuden tunnetta.

- Pohjois-Savon alueella 20-64-vuotiaista aikuisista alkoholia liikaa käyttävien osuus on 32,1%.
- Ensimmäisen kerran Lapsi lasin takana -kampanja uutena vuotena 2022. Visuaalinen kampanja rakentuu juhlapyhien ympärille, joihin vahvana osana kuuluu yleensä alkoholin käyttö.
- Kampanja tulee näkymään Pohjois-Savon alueella erityisesti uutena vuotena, vappuna, juhannuksena ja jouluna. Lapsi lasin takana -videot sekä valokuvat julkaistaan sosiaalisen median kanavissa Instagramissa, Facebookissa ja katukuvassa.
- Kampanjan suunnittelussa mukana ovat olleet:
  - Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
  - Kuopion kaupunki
  - Ylä-Savon SOTE
  - Kuopion kriisikeskus
  - Pohjois-Savon Syöpäyhdistys ry
  - Kuopion Ensikotiyhdistys ry
  - Savon mielenterveysomaiset - FinFami ry
  - Kuopion Pelastakaa Lapset ry
  - Työterapinen yhdistys ry
- Kampanjan idea ja visuaalisen materiaalin toteutus: AnnaLouise Company, Annukka Roth ja Loviisa Linjama

Tulkaa mukaan ja jakakaa [Lapsi lasin takana | Facebook](#)